

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเรียนการสอนเป็นกระบวนการทางสังคมประการหนึ่ง เป็นการขัดเกลาทางสังคม เพื่อให้ได้สมาชิกที่มีคุณลักษณะตามต้องการ นอกจากนี้การเรียนการสอนยังเป็นส่วนสำคัญให้เกิดการพัฒนาในหลายๆ ด้าน ในอดีตการเรียนการสอนจะเน้นการเรียนเป็นรายบุคคล การถ่ายทอดความรู้เป็นแบบหนึ่งต่อหนึ่ง จนกระทั่งในสมัยสงครามโลกครั้งที่สองประเทศสหรัฐอเมริกา มีการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นปริมาณมากขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิจารณ์ญาณและรู้เท่าทัน ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม (แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการศึกษา ฉบับที่ 2 ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556)

การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ตัวผู้เรียนจึงเป็นแกนหลักที่จะทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ วิธีการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง (Self - Regulated Learning) จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพราะเมื่อผู้เรียนมีการกำกับตนเอง ผู้เรียนจะมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง มีการควบคุมพฤติกรรมในการเรียน สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้ว่าจะใช้กลยุทธ์แบบใดในการเรียน มีการจูงใจตนเอง และกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองนี้ มีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory) ในช่วงสิบกว่าปีที่ผ่านมาได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองอย่างกว้างขวาง นักการศึกษาต่างให้การยอมรับว่า การกำกับตนเองมีผลต่อผู้เรียนมากที่สุด เพราะการกำกับตนเองเป็นรูปแบบของความพยายามที่จะทำงานในหน้าที่โดยใช้ทักษะที่มีอย่างเหมาะสม (Butler, and Winne 1995, p. 245 อ้างอิงใน วัฒนา เตชะโกศล, 2541)

การกำกับตนเองในการเรียน เป็นทักษะสำคัญที่จะนำผู้เรียนไปสู่การเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งการที่ผู้เรียนมีการดำเนินการ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่างๆ โดยมีแรงจูงใจ (motivation) ที่จะกระทำด้วยตนเอง และมีการเลือกใช้กลวิธีในการเรียน (learning strategies) ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีทางปัญญา และกระบวนการรู้คิดทางปัญญา (cognitive and metacognitive strategies) ตลอดจนยังมีการจัดการกับสภาพแวดล้อมและแหล่งควบคุม (resource management strategies) ต่างๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม (ดลหทัย เอกสาร, 2547)

การกำกับตนเองในการเรียน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้เพราะการกำกับตนเอง ในทางปัญญา และกำกับตนเองในทางพฤติกรรมเป็นลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้ Pintrich & De-Groot, (1990) ยังมีปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์และทำนายการกำกับตนเองในการเรียน ดังนี้

การอบรมเลี้ยงดู เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกำกับตนเองในการเรียนซึ่งการ อบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันมีการกำกับตนเองในการเรียนแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง เป็นรายคู่พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดลหทัย เอกสาร, 2547)

ความวิตกกังวล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนซึ่งความวิตกกังวล จะไปขัดขวางกระบวนการเมตาคognition โดยเฉพาะกระบวนการควบคุมพฤติกรรมและความวิตก กังวลจะไปขัดขวางการตั้งเป้าหมายระยะยาว (Zimmerman, 1989; Malpass, 1994 อ้างอิงใน วัฒนา เตชะโกศล, 2541, หน้า 3) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่าความวิตกกังวลมีผลทางลบต่อการ กำกับตนเองในการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนั้น (McInery, 1996 อ้างอิงใน วัฒนา เตชะโกศล, 2541, หน้า 3) ได้ทำการศึกษาวิจัยพบว่ากลวิธีการสอนที่สนับสนุนพัฒนาการของการ กำกับตนเองในการเรียนจะช่วยลดความวิตกกังวล

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมีคุณภาพ มากกว่าความสามารถด้านอื่นๆ มักตื่นตัวตลอดเวลา ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบที่จะทดลอง ทำสิ่งใหม่ๆ กล้าที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ปรับตัวได้ดี และ ความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูง น่าจะมีความสัมพันธ์กับ การกำกับตนเองในการเรียน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบ สัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองตั้งไว้ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงน่าจะมี ความสัมพันธ์กับการกำกับตนเองในการเรียน

การรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นความเชื่อของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะ จัดการระบบ และสามารถกระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดได้โดย (เดียนเพ็ญ ทองน่วม, 2546) ได้ทำการศึกษารับรู้ความสามารถแห่งตน เป้าหมายในการศึกษา และการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง พบว่านักศึกษาที่มีระดับการรับรู้ความสามารถแห่งตนสูงมี เป้าหมายมุ่งความรู้และมุ่งผลการเรียนสูง รายงานว่าตนใช้กลยุทธ์การเรียนโดยการกำกับตนเอง มากกว่านักศึกษาที่มีระดับการรับรู้ความสามารถแห่งตนต่ำและมีเป้าหมายมุ่งความรู้และ มุ่งผลการเรียนต่ำนอกจากนั้นผลการศึกษายังพบว่า นักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยสูงรายงานว่า

การรับรู้ความสามารถแห่งตนและเป้าหมายมุ่งความรู้สูง และใช้การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองมากกว่านักศึกษาที่ได้เกรดเฉลี่ยต่ำ

จากที่กล่าวมาข้างต้น การที่นิสิตมีการกำกับตนเองในการเรียนนั้นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ผู้วิจัยเห็นว่า ตัวแปรที่สำคัญและส่งผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนนั้นมีหลายตัวแปร เพราะการกำกับตนเองในการเรียนของนิสิตนั้นถ้าได้ผลการวิจัยออกมาแล้วผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสามารถนำมาวางแผนพัฒนาพฤติกรรมทางการเรียนของนิสิตอย่างเหมาะสม จึงทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่จะศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนของนิสิตให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับการกำกับตนเองในการเรียนของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. เพื่อค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ การกำกับตนเองในการเรียนและสร้างสมการพยากรณ์การกำกับตนเองในการเรียนของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร มีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2553 มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 4,025 คน (กองบริการการศึกษา, 2553)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2553 มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 352 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามคณะของนิสิต โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนิสิต แบ่งออกเป็น 7 ปัจจัย คือ

- 3.1.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- 3.1.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด
- 3.1.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- 3.1.4 ความวิตกกังวล
- 3.1.5 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 3.1.6 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 3.1.7 การรับรู้ความสามารถของตนเอง

3.2 ตัวแปรเกณฑ์ คือ การกำกับตนเองในการเรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน

- 3.2.1 ด้านกลวิธีทางปัญญา
- 3.2.2 ด้านกระบวนการรู้คิดทางปัญญา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การกำกับตนเองในการเรียน (self-regulated learning) หมายถึง การที่นิสิตมีการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และทักษะต่างๆ โดยมีแรงจูงใจ(motivation)ที่จะกระทำด้วยตนเองทั้งในด้านการให้คุณค่าต่อการเรียน และความคาดหวังต่อการเรียนโดยมีการเลือกใช้กลวิธีในการเรียน(learning strategies) ซึ่งประกอบด้วยกลวิธีทางปัญญาและกระบวนการรู้คิดทางปัญญา

กลวิธีทางปัญญา หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการสร้างความคิดตามความเป็นจริงในการเรียน การจำ และความเข้าใจ ความแตกต่างของกลยุทธ์ทางปัญญา เช่น การท่องจำ การเชื่อมโยงความรู้ การค้นคว้าหาข้อมูล การทบทวนจากบันทึกต่างๆ และกลยุทธ์การจัดรูปแบบข้อมูล

กระบวนการรู้คิดทางปัญญา หมายถึง วิธีการสำหรับการวางแผน การควบคุม และปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง เช่น การประเมินตนเอง การตั้งเป้าหมายและ การวางแผน การบันทึกและการตรวจสอบ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การที่บิดามารดาให้ความรัก ให้ความสนใจ ให้ความยุติธรรม ให้ความเป็นอิสระและรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจใดๆ ใน

ครอบครัว เกิดจากการตกลงเห็นชอบของสมาชิกทุกคน บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ และรับผิดชอบในงานต่างๆ ของครอบครัว มีโอกาสคิดริเริ่ม ตัดสินใจจากเรื่องเล็กไปหาเรื่องใหญ่

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด หมายถึง เป็นที่บิดามารดามีอำนาจเด็ดขาดเป็นผู้ตั้ง จุดมุ่งหมายและกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่ค่อยมีเหตุผล มักใช้อารมณ์ลงโทษ มีความเคร่งครัดในระเบียบ กฎเกณฑ์ต่างๆ บุตรเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาจะห่างเหิน

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง เป็นที่บิดามารดามักใช้อารมณ์ กับบุตรมากกว่าใช้เหตุผล ไม่ให้ความอบอุ่น ไม่สนใจและไม่เอาใจใส่ปล่อยให้บุตรทำอะไรตามใจชอบ โดยบิดามารดาไม่สนใจให้คำแนะนำหรือไม่ให้ความช่วยเหลือ

5. ความวิตกกังวล หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่เกิดขึ้น เมื่อรู้สึกว่าตนเองถูก คุกคามตกอยู่ในอันตราย หรือไม่ปลอดภัย ความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ หวาดหวั่นกระวนกระวายใจ กลัว ซึ่งบุคคลอาจแสดงออกทั้งทางร่างกาย อารมณ์และพฤติกรรม

6. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งมี คุณภาพมากกว่าความสามารถด้านอื่นๆ มักตื่นตัวตลอดเวลา ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบที่จะ ทดลองทำสิ่งใหม่ๆ กล้าที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ปรับตัวได้ดี และความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา

7. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่ จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศที่ตนเองตั้งไว้

8. การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนมี ความสามารถที่จะจัดการระบบ และสามารถกระทำพฤติกรรมต่างๆ ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ กำหนดได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางนำมาวางแผนพัฒนาพฤติกรรมทางการเรียนของนิสิตอย่างเหมาะสม
2. เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนการสอนของนิสิต สำหรับผู้บริหาร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ